

VALTIOTIETEILIJÄIN VIIDES MAAILMANKONGRESSI

Pertti Pesonen

Suurimpia valtiotieteen harjoittajain yhteisiä tilaisuuksia ovat olleet American Political Science Associationin vuosikokoukset. Esimerkiksi syyskuussa 1960 New Yorkissa pidettyyn APSA:n 56. vuosikokoukseen otti osaa pari tuhatta henkilöä. Arvovaltaa ja kenties tieteellistä merkitystäkin alkaen kuitenkin olla enemmän niillä maailmankongresseilla, jotka International Political Science Association järjestää joka kolmas vuosi. Ensimmäisen kongressin aikana vuonna 1949 IPSA oli jokseenkin vähäinen järjestö, ja se perustettiin suureksi osaksi Unescon avulla. Se on kuitenkin osoittautunut monessa suhteessa tarpeelliseksi. Kun sen viides maailmankongressi pidettiin Unescon toimitalossa Pariisissa 26.—30. 9. 1961, mukana oli jo 26 kansallisesta jäsenyhdistyksestä ja 14 muusta maasta yhteensä lähes 500 osanottajaa.

Tällaisilla kongresseilla on pääasian, tieteellisen keskustelun, ohella muutakin merkitystä. Niihin liittyi IPSA:n hallinnollista toimintaa, koska sääntöjen mukaan IPSA:n neuvosto kokoontuu kongressien yhteydessä. Neuvosto vahvistaa tilit ja hyväksyy toimintasuunnitelman sekä valitsee alkavan kolmivuotiskauden ajaksi järjestölle puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muut executive committeeen jäsenet. Ranskalainen Jacques Chapsal luovutti Pariisissa puheenjohtajan tehtävät Oxfordin Nuffield Collegen johtajalle ja Public Administration -lehden päätoimittajalle D. Norman Chesterille; IPSA:n varapuheenjohtajiksi valittiin entisistä jugoslavalainen Jovan Djordjevic ja italialainen Francesco Vito ja uusina miehinä Carl J. Friedrich (USA) ja S. V. Kogekar (Intia) sekä toimeenpanevaan neuvostoon, jossa mm. professori Jan-Magnus Jansson oli vuosina 1958—61, sääntöjen mukainen enimmäismäärä eli kymmenen jäsentä.¹ Valtiotieteelle on merkitystä myös huomiolla, jota tällainen kongressi saa osakseen julkisuudessa. Pariisissa sitä korosti mm. pääministeri Michel Debrén ja opetusministeri Lucian Payen esiintyminen kongressin avajaisistunnossa.

Kongressin tieteelliset aiheet oli valittu huolellisen harkinnan jälkeen. Keskustelut poliittisen käyttäytymisen tutkimuksen asemasta valtiotieteessä ja polyetnisten valtioiden poliittisista ongelmista olivat olleet jo syyskuussa 1960 Ann Arborissa, Michiganissa, pidetyn IPSA:n pyöreän pöydän konferenssin ohjelmana. Pariisissa käyty keskustelu siviilien ja sotilaiden suhteista ulkopoliitikasta päätettäessä taas jatkoi Opatiassa, Jugoslaviassa, vuonna 1959 käytyä pyöreän pöydän keskustelua. Pariisin kaksi muuta keskustelukysymystä koskivat teknokratiaa ja asiantuntijain osuutta hallitustoiminnassa sekä ydinenergian käytön aiheuttamia hallinnollisia ongelmia.

Kongressin alustusesitelmät (papers) olivat, niin kuin tavallista, osanottajien käytettävissä jo etukäteen. Kaikkiaan Pariisissa esitettiin 59 alustusta, joiden laatijat ovat 22 eri maasta (alustusten luettelo on tämän liitteenä). Yhdysvalloista kongressiin oli kutsuttu 15 alustajaa, Ranskasta seitsemän, Englannista neljä sekä Espanjasta, Hollannista, Israelista, Japanista ja Suomesta kolme. Poliittisen käyttäytymisen tutkimuksen alalta esitettiin kaikkiaan 20 alustusta, mutta aikaa käyttivät keskusteluunsa eniten, yhteensä viisi istuntoa, polyetnisten valtioiden poliittisten pulmien pohtijat.

Poliittisen käyttäytymisen tutkimus

Vaikka Pariisin kongressin osanottajaluettelosta puuttui monia kuuluisia amerikkalaisia poliittisen käyttäytymisen tutkijoita, amerikkalaisten panos oli erityisen voimakas juuri tästä aihepiiristä keskusteltaessa. Pääraportöörinä toiminut Austin Ranney tosin mainitsi loppuyhteenvedossaan, ettei tämä tutkimustapa ole enää keskittynyt pääasiassa Yhdysvaltoihin. Maininta ei johtunut pelkästään kohteliaisuudesta.

Ensimmäisen alustusesitelmän pitäjä Richard A. Dahl oli miettinyt kuusiinkin syytä, joiden vuoksi poliittisen käyttäytymisen tutkimus ensimmäiseksi alkoi Yhdysvalloissa. (1) Charles E. Merriam sai siellä mielenkiinnon kohdistumaan tähän tutkimustapaan. (2) Euroopasta, varsinkin Saksasta, muutti Yhdysvaltoihin lahjakkaita tutkijoita 1930-luvulla ja (3) amerikkalaiset valtiotieteilijät saivat omakohtaista kokemusta hallintotoiminnasta ja politiikasta toisen maailmansodan aikana. Kehitystä jouduttivat edelleen (4) yhteiskuntatieteiden tutkimusneuvosto, varsinkin sen poliittisen käyttäytymisen valiokunta, (5) haastattelumenetelmän paraneminen ja sillä saavutetut tutkimustulokset sekä (6) mahdollisuudet kalliiden tutkimusten rahoittamiseen suurten säätiöiden (Carnegie, Rockefeller, Ford) avulla.

Käydyssä teoreettisessa keskustelussa poliittisen käyttäytymisen tutkimuksella ymmärrettiin eri asioita. Dahlin mielestä se tarkoittaa pyrkimystä käyttää nykyaikaisen empiirisen tieteen vaatimusten mukaisia teorioita ja hypoteesien todentamiskriteerejä, kun pyritään poliittisen elämän empiiristen aspektien ymmärtämiseen. Alustuksessaan hän mainitsi joskus tarkoitet-

tavan vain yksilöiden tutkimusta. Onpa sellaisiakin mielipiteitä, ettei »poliittisen käyttäytymisen tutkimus» todellisuudessa merkitse mitään. Keskustelussa ilmeni vielä enemmän sekaannusta. Jotkut puhuivat tutkimuksesta, jossa yksilöt ja ihmisryhmät ovat perusyksikköinä, toiset taas ikään kuin Watsonin psykologisen koulukunnan hengessä tapahtuvasta yksilöpsykologisesta tutkimuksesta. Eräiden mielestä poliittisen käyttäytymisen tutkimus näyttää olevan loogisen positivismin soveltamista politiikan tutkimukseen, toisten mielestä pelkästään äänestyskäyttäytymisen tutkimusta.² Sekaannusta lienee pääasiassa aiheuttanut se, että useat osanottajat puhuivat tutkimuksen kohteesta, vaikka poliittisen käyttäytymisen tutkimuksella on ymmärrettävä tiettyä tutkimuskohteen lähestymistapaa, joka on mahdollinen lähes kaikilla valtiotieteen tutkimusaloilla.

Seitsemän amerikkalaista tutkijaa totesi jo kesällä 1951 pitämässään seminaarikokouksessa, että »poliittinen käyttäytyminen» edustaa vain tiettyä tutkijain katsomustapaa olematta tutkimuskohde tai valtiotieteen erityisala.³ Dahl piti poliittisen käyttäytymisen tutkimusta valtiotieteessä esiintyneenä protestina menetelmien jäätyä jälkeen eräiden lähitieteiden kehityksestä. Tämä koulukunta on tuonut hänen mielestään valtiotieteeseen tervettä empiiristä ajattelutapaa samoin kuin aikoinaan Sokrates, Aristoteles, Machiavelli, Hobbes tai Toqueville. Kukin tällainen empiirikkojen »protesti» on vaikuttanut pysyvästi valtiotieteen kehitykseen, mutta mikään niistä ei ole tehnyt arvottomaksi esimerkiksi kvalitatiivista analyysia, yleisiä historian teorioita tai spekulatiota.

Keskustelua jatkettiin kuitenkin pääasiassa vain äänestyskäyttäytymisen tutkimuksesta. Tätä varten aihepiiri oli jaettu kolmeen osaan: ensin puhuttiin politiikkaan osallistumisesta, sitten poliittiseen valintaan vaikuttavista sosiaalisista tekijöistä ja lopuksi siitä, millaisina äänestäjät kokevat politiikan ja poliitikot. Monissa alustusesitelmissä tehtiin selkoa meneillään olevista tutkimustöistä tai juuri päättyneiden tutkimusten tuloksista. Mainittakoon erityisesti ennakkotiedot David Eastonin ja Robert Hessin laajasta haastattelututkimuksesta, joka selvittää amerikkalaisten koululaisten »poliittista maailmaa», sekä Philip Conversen ja Georges Dupeaux'n vertaileva tutkimus kansalaisten suhtautumisesta kahteen sotasankariin, Eisenhoweriin ja de Gaulleen, näiden ryhdyttyä poliittisiksi johtajiksi. Mielenkiintoinen tutkimus puoluekannan sosiaalisista syistä on Erik Allardtin ekologinen faktori-analyysi Suomen kommunismista. Stein Rokkan oli tiivistänyt ja kehittänyt jo Ann Arborissa esittämänsä yhteenvetoa niistä monista ongelmista, joiden selvittämistä voitaisiin pitää tavoitteena vertaillaessa eri maiden poliittista partisipaatiota.⁴ Karl Deutsch katsoi optimistisesti, ettei jo saatavissa olevaa tilastoaineistoa ole tarpeen kartuttaa paljonkaan, jotta pystyttäisiin ennustamaan, missä vaiheessa minkinlainen poliittinen kriisi on odotettavissa ns. kehitysvaltioissa.

Myös teoriasta ja metodologiasta käydyt keskustelut osoittautuivat aikaisempaa selkeämmiksi, kun ne perustuivat konkreettisiin tutkimuksiin ja tutkimusongelmiin. Kolmen istunnon aikana ei enää esitetty ylimalkaisia standardiarvosteluja poliittisen käyttäytymisen tutkimuksesta. Kukaan ei myöskään pitänyt tutkimustehtäviä liian 'pieninä' eikä esimerkiksi tosiasiallisten asenteiden selvittämistä moraalittomana. Puheenvuorojen käyttäjät esittivät paljonkin kritiikkiä, mutta se kohdistui nyt käsitteiden selkeyteen, tehtävien mielenkiintoisuuteen, menetelmien soveltuvuuteen juuri ratkaistavana olevia ongelmia varten sekä suoritettujen tutkimustyön tarkkuuteen. Poliitiikan behavioraalista tutkimusta ei nyt pidetty muun valtiotieteen vastakohtana, vaan se katsottiin muunlaisen tutkimuksen täydentäjäksi. Keskustelujen kuluessa kävi ilmeiseksi, että kehittyneitä poliittisen käyttäytymisen tutkimusta tehdään jo monissa maissa. Keskusteluista voinee myös päätellä, että ainakin toistaiseksi äänestyskäyttäytymisen selvittämisen alalta saadaan hedelmällisimmät tehtävät kansainvälisiä vertailevia tutkimuksia varten. Erityisen mielenkiintoisia saattaisivat olla myös vaalitutkimukset, joissa ns. kehitysmaita verrataan vanhoissa poliittisissa järjestelmissä saavutettuihin tutkimustuloksiin.

Päraportööri Austin Ranney ja hänen avustajansa Warren E. Miller arvioivat poliittisen käyttäytymisen tutkimuksen nykyistä vaihetta varsin lennokkaasti:

»Poliittisen käyttäytymisen tutkimus on talo, jossa on monenlaisia huoneita. Monet käytävät päättyvät tyhjiin seiniin ja monet portaat vievät pinnan alla olevien kellareiden syvyyksiin. Taloa rakentavat edelleen sekä laajakatseiset arkkitehdit että kätevät ammattimiehet. He kaikki tekevät työtänsä kaaoksenomaisesti, mutta innostuneesti. Perustuksista on osa hiekalla ja jotkin seinät riippuvat omituisesti ilmassa, mutta huipulta avautuu loistava näköala.»

Tähän voitaneen lisätä, että Pariisin kongressi oli kenties viimeinen maailmankongressi, jossa on aihetta käsitellä poliittisen käyttäytymisen tutkimusta erillisenä keskustelunaiheena. Tämä ilmeinen protesti valtiotieteen menetelmien epätarkkuutta ja epätieteellisyyttäkin vastaan lienee näet pian tehnyt tehtävänsä. Uuden 'koulukunnan' ajattelutapa tunnustetaan silloin yleisesti valtiotieteen piirissä. Tällaisesta mahdollisuudesta keskusteltiin Pariisissa. Douglas McCallumin mielestä on vain suotavaa, että politiikan behavioraalinen tutkimus menettää erikoisasemansa — jos se määritellään ainoastaan tutkimustyöksi, jota tehdään Columbian yliopistossa ja Ann Arborissa, Michiganissa. Jos sen sijaan keskustelun kohteena ollut 'koulukunta' ymmärretään »radikaalisesti uudelleenlaisiksi pyrkimykseksi päästä eimoralisoivaan politiikan tutkimukseen», niin se ei saisikaan menettää erikoislaatuaan. Tieteelliselle tutkimukselle on näet yleensä eduksi, että sillä on tietoisesti oma täsmällinen lähtökohtansa ja katsomustapansa.

Poliittisesta käyttäytymisestä käytyjen keskustelujen tuloksia voinee luonnehtia myös sanomalla, että mahdollisimman hyvät politiikkaa koskevat oivallukset ovat valtiotieteellisen tutkimuksen välttämätön, mutta riittämätön edellytys. Toisaalta taas on hyödyllistä selvittää useimpia tutkimusongelmia tarkemmilla menetelmillä, kuin toistaiseksi on käytetty. Mutta tällöin tarkimmatkaan tutkimusmenetelmät eivät yksin riitä, jotta voidaan ymmärtää poliittista todellisuutta. Sanotun ajattelutavan omaksumisen jälkeen ei enää lienekään syytä keskustella politiikan behavioraalisesta tutkimuksesta niin affektipitoisesti kuin Pariisissa tapahtui tämän alan ensimmäisessä istunnossa.

Polyetnisten valtioiden poliittiset pulmat

Polyetnisten valtioiden poliittisista pulmista keskusteltiin edellistä aihetta vilkkaammin, jopa kiihkeästi. Kaikki halukkaat eivät ehtineet saada puheenvuoroa, vaikka alustusesitelmien laatijatkaan eivät saaneet näiden istuntojen alussa kommentoida monisteena jaettuja alustuksiaan. Otsikkoon valittu termi »polyetninen» johtuu kreikan sanasta *ethnos*. Sillä tosin on väljätkö merkitys, ja näissä keskusteluissa pidettiin entisinä ryhminä antropologisesti ja asenteiden avulla määriteltyjä rotuja sekä lisäksi kieliryhmiä, uskontoryhmiä ja osavaltioita. Joitakin tällaisia vähemmistöjä on kaikissa maissa, mutta Pariisin keskustelut koskivat vain tilanteita, joissa polyetnisyys myös vaikuttaa tai ainakin koetaan eri etnisissä ryhmissä ja joissa se ilmenee poliittisessa toiminnassa.

Käydyn keskustelun monitahoisuutta kuvaa jo sekin, miten moniin ongelmiin viitattiin sen perustana olleissa alustusesitelmissä. Nämä raportit käsittelivät kaikkiaan 13 maan tai alueen olosuhteita; Eurooppaa edustivat Jugoslavia, Saksa (1876—1933), Suomi ja Sveitsi sekä Pohjois-Amerikkaa Kanada. Vain Brasilian osalta esiteltiin rotuongelmia. Varsinaisia kansallisia vähemmistöjä esittelivät Israelista, Saksasta ja Kyprokselta kutsutut raportöörit. Professori Jan-Magnus Jansson alusti Suomen kaksikielisyydestä. Niin ikään alustettiin Sveitsin ja Kanadan kielellisistä vähemmistöistä; jälkimmäisen kohdalla tähän liittyi uskonnollisten ja tiettyjen taloudellisten erilaisuuksien tarkastelua. Vielä oli kirjoitettu Libanonin uskonnollisista vähemmistöistä sekä Intian, Pakistanin ja Ceylonin uskonto- ja kielioloista. Bernard Fall kosketteli Indo-Kiinassa esiintyviä poliittisia ja hallinnollisia erilaisuuksia sekä ennusti vähemmistön huomiotta jättämisen aiheuttavan siellä pian poliittisia vaikeuksia.

Etenkin Henry L. Bretton, joka alusti Länsi-Afrikan polyetnisistä yhteiskunnista, pystyi esittämään myös eri järjestelmien systemaattista vertailua. Hänen havaintojensa mukaan etnisten ryhmien rooli riippuu viidestä perustekijästä: (1) historiallisesta ja ympäristön luomasta taustasta, (2) siirtomaa-

valtojen harjoittamasta politiikasta, (3) taloudellisesta elinvoimaisuudesta, sijainnista, puolustautumismahdollisuuksista ja naapurialueiden etnisistä pyrkimyksistä, (4) etnisen yksikön suhteellisesta kyvykkyydestä ympäristön muihin ryhmiin verrattuna sekä (5) siitä, miten helposti etnisten yksikköjen perustana olevat taloudelliset ja sosiaaliset järjestelmät voi soveltaa uusiin oloihin. Hans J. Morgenthau kosketteli vielä polyetnisyyden kansainvälisiä piirteitä. Polyetnisiksi nimetyt tilanteet voivat olla, paitsi erilaisia, myös eri-ikäisiä. Joidenkin maiden polyetnisyyden on vakiintunut historian kuluessa, toisiin taas siirtolaisuus tai aluelajennukset ovat tuoneet aivan viime vuosina tällaisen piirteen.

Päraporttöörina toimi Benjamin Akzin Jerusalemissa. Hän ohjasi yleisalustuksellaan keskustelun käsittelemään pääasiassa polyetnisyyden vaikutusta valtioiden toimintakelpoisuuteen. Keskustelijain ajatusten jäsentymistä helpottivat osaksi keinotekoisetkin dikotomiat. Etnisen ryhmän poliittisen aseman katsottiin riippuvan siitä, (a) mitä ryhmä itse sallii jäsentensä tekemän ja (b) mitä muut odottavat ryhmältä. Kokonaisjärjestelmässä taas ovat samanaikaisesti vaikuttamassa (a) integraatio sekä (b) pluralistinen tendenssi.

Keskusteluissa tarkasteltiin myös kahta tärkeätä syytä, joiden vuoksi polyetnisyyden voi aiheuttaa pluralistisuuteen johtavia sisäisiä jännityksiä, nimittäin pyrkimystä kansallisvaltioihin ja vähemmistöjen alistamista tai diskriminoimista. Nationalismin takia monet olemassa olevat valtiot ovat hajonneet, esimerkiksi Venäjä 1917, Itävalta-Unkari ja Turkki 1918, Irlanti 1922, Tšekkoslovakia 1938 ja Intia 1947. Diskriminoinnista käydyn keskustelun lähtökohta oli arvovaruksinen. Pidettiin ilmeisenä nykyaikaisena aksioomana, että kaikkien ryhmien jäsenille kuuluu samanarvoisuus lain edessä sekä yhtäläiset sosiaaliset ja taloudelliset mahdollisuudet. Tavoittelemalla näitä oikeuksia jokin diskriminoitu ryhmä kuitenkin pyrkii vastaavasti huonontamaan muiden suhteellista asemaa.

Molempia ongelmia on ratkaistu väkivaltaisesti. Jotkin etniset ryhmät on pakotettu luopumaan kulttuuristaan taikka taloudellisista, sosiaalisista tai poliittisista eduistaan. Joskus taas on saatu aikaan kansallisvaltioita suorittamalla väestön pakkosiirtoja. Keskusteluissa pyrittiin löytämään vähemmän väkivaltaisia keinoja polyetnisen valtion yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Professori Akzin nimitti kahta päätarkaisua juuri integraatioksi ja pluralismiksi.

Integraation tapahduttua tietty ryhmä ei enää ole — itsensä tai muiden mielestä — muista poikkeava etninen kokonaisuus. Tällaista sulautumista on tapahtunut eniten Amerikan Yhdysvalloissa. Myös sen suurin vielä integroitumaton ryhmä, värillinen väestö, yrittää päästä valkoihoista enemmistöä vastaavaan asemaan eikä pyri säilyttämään erityisluonnettaan tai eristäytymään muusta yhteiskunnasta. Ongelman pluralistisia ratkaisuja ovat

ne lait ja poliittiset järjestelyt, jotka korostavat vähemmistön erikoislaatua. Sellaisia ovat esimerkiksi hallitusmuodon takaamat kielelliset erityisoikeudet, liittovaltiojärjestelmät ja ns. kulttuuriautonomia. Usein näyttää riippuvan vähemmistöistä itsestään, säilyvätkö ne vai tapahtuuko integroitumista.

Kumpi ratkaisu toteutuu helpommin, riippuu toisaalta enemmistön ja toisaalta vähemmistön sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurillisesta tasosta. Jos enemmistö on huomattavasti korkeammalla tasolla, vähemmistö haluaa integroitua tai ei ainakaan vastusta tällaista kehitystä. Sen sijaan korkean tason saavuttanut vähemmistö korostaa mielellään erityislaatuaan, ja todennäköisenä tuloksena on pluralistisuus.

Kongressissa käytyjen keskustelujen mukaan polyetnisyyden aiheuttamat pulmat eivät ole vähenemässä. Niinpä nationalismin merkitys, joka tosin Euroopassa ei ole enää suurimmillaan, on laajentunut Afrikassa ja Aasiassa. Vanhojen valtioiden raunioille muodostuvien uusien valtioiden on taas vuorostaan ratkaistava omien etnisten ryhmiensä aiheuttamia ongelmia. Polyetnisyyden tuottaakin nykyään erityisen ajankohtaisia poliittisia pulmia monelle kehitysmaalle. Niinpä Brenton osoitti, että Länsi-Afrikassa vain »harvalla, tuskin millään, siirtomaavaltioiden vetämällä rajalla on merkitystä näiden rajojen erottamien etnisten ryhmien kannalta», koska väestö tuntee suurempaa lojaalisuutta heimoaan kuin valtiota kohtaan.

Kun Hans Morgenthau alusti polyetnisyyden kansainvälisistä vaikutuksista käydyn keskustelun, hän totesi, että uusien polyetnistien valtioiden valittavana on vain kolme vaihtoehtoa: anarkia, uusi imperialismi taikka nationalismin korvaaminen ylikansallisella periaatteella. Hänen mielestään näet nationalismiin sisältyy aina anarkistisia pyrkimyksiä. Kiistettyään kategorisesti pienten valtioiden mahdollisuuden toimia poliittisena kokonaisuutena Morgenthau joutui sangen kiivaaseen väittelyyn Raymond Aaronin kanssa. Aaronin mukaan myös monella pikkuvaltiolla on jatkuvan itsenäisen toimimisen edellytykset. Useat muut osanottajat loittonivat vielä etämmälle tämän keskustelun aiheesta. Niinpä innostuttiin puhumaan koko ihmiskunnan säilymisen tai tuhoutumisen mahdollisuuksista.

Paitsi aiheen sivusta puhumisen takia näitä keskusteluja voitaisiin arvostella myös siksi, että osanottajilla ei ollut yhteistä viitekehystä eikä tavallisesti pyrkimystä siirtyä paikallisten, kylläkin mielenkiintoisten ongelmien selvitystyistä yleisempiin näkökohtiin. Esiintyi myös kansallisia ambitioita. Tästä huolimatta keskusteluja ei ole suinkaan pidettävä tuloksettomina. (1) Kävi ilmeiseksi, että polyetnisyyden on poliittiselle järjestelmälle tärkeä ilmiö sekä kansallisten että kansainvälisen toiminnan kannalta. (2) Muistutettiin myös siitä merkityksestä, joka nationalismilla edelleen on maailmassa, ja (3) tietyt käsitteet selvenivät keskustelujen kuluessa.

Polyetnisyyden aiheuttamat poliittiset pulmat näyttävät antavan valtiotieteelle paljon tutkimisen aihetta, ja tutkimukset voisivat myös olla tähän

astista konkreettisempia ja objektiivisempia. Keskustelun runkona olleita integroitumisen ja pluralismin ongelmia voidaan kyllä selvittää myös sosiologisesti ja antropologisesti. Valtiotiedettä tällaiset tendenssit kiinnostavat suuresti niin pian kuin ne vaikuttavat poliittisen järjestelmän toimintaan tai jopa vaarantavat tietyn järjestelmän säilymisen.

Asiantuntijat ja poliitikot

Edellä esitellyt kaksi keskustelua tapahtuivat Pariisissa yleensä samanaikaisesti kolmen kongressipäivän aikana. Keskustellakseen sen jälkeen kolmesta muusta aiheesta kongressi jakautui taas eri ryhmiä. Kysymykset teknokratiasta ja asiantuntijain tehtävistä, siviili- ja sotilashenkilöiden suhteista sekä ydinenergian käytön aiheuttamista hallinnollisista ongelmista olikin luonnollista käsitellä erillisinä kokonaisuuksina. Mutta omilla tahoillaan nämä keskustelut näyttivät osaksi kiertyvän samaan, perustavaa laatua olevaan ongelmaan. Kunkin keskustelun osanottajat näet pohtivat erikoisaloihin perehtyneiden ja niitä tutkivien asiantuntijain sekä arvovalinnan suorittavien ja vastuun kantavien poliitikkojen keskinäistä suhdetta.

Sanalla teknokratia on oikeastaan varsin rajoitettu merkitys. Se tuli käyttöön Amerikan Yhdysvalloissa ensimmäisen maailmansodan jälkeen, mutta on tarkoittanut varsinaisesti vuonna 1932 alkanutta 'insinööriromanttista' liikettä, jonka mukaan etenkin talouselämän komplisoituminen edellytti yhteiskunnassa vallan siirtämistä poliitikoilta insinööreille ja tiedemiehille.⁵ Pariisissa ei kuitenkaan puhuttu tästä uudistusvaatimuksesta, vaan yleisesti havaittavasta tämän suuntaisesta kehityksestä. Aihe oli otsikoitu käsittämään laajasti asiantuntijain osuuden hallitustoiminnassa. Keskustelun alustukset olivat pääasiassa yhden maan olosuhteita esitteleviä raportteja. Sellaiset oli saatu Yhdistyneistä Kuningaskunnista, Ranskasta, Belgiasta, Alankomaista, Espanjasta, Italiasta, Jugoslaviasta ja Israelista. Tanskalainen Poul Meyer oli kirjoittanut Skandinavian maista (Tanska, Ruotsi ja Norja) sekä argentiinalainen Pedro J. Frias yleisesti latinalaisesta Amerikasta.

Ranskalainen pääraportööri, Euroopan tuottavuustoimiston johtaja Roger Grégoire jäsenteli tästä aiheesta käydyn keskustelun siten, että ensin käsiteltiin määrittelyongelmia, sen jälkeen asiantuntijoiden tosiasiallista ja toivottavinta osuutta hallitsemisessa ja lopuksi niitä tekijöitä, jotka voivat lisätä poliitikkojen merkitystä tai aiheuttaa yhteiskunnan 'teknokratisoitumista'. Jo alustuksista oli pääteltävissä terminologian epä johdonmukaisuutta, eikä ensimmäisen istunnon varaaminen määritelmien pohtimiseen vielä yhdenmukaistanut keskustelussa käytettyjä käsitteitä.

Kenties hyödyllisimpiä määrittelyjä esitti W. J. M. Mackenzie omassa raportissaan. Hänen mielestään »puoluepoliitikkoja» ovat kaikki päätösten tekijöiksi valitut henkilöt, koska päätäntävaltaa käyttäväksi luottamusmie-

heksi pääsee vain puolueiden avulla. Sen sijaan muut kuin »puoluepoliitikot», jotka ns. yleinen mielipide joskus myös käsittää yhtenäiseksi ryhmäksi, on syytä eritellä toisaalta (a) asiantuntijoihin ja (b) hallintomiehiin sekä toisaalta (a) valtion virastojen, (b) paikallishallinnon ja (c) yhtiömuotoisten valtion yritysten palveluksessa oleviin henkilöihin. Edellistä erittelyä ei tosin aina ole helppo tehdä käytännössä, mutta sillä on Mackenzien mielestä varsinkin psykologista merkitystä. Jälkimmäisillä virkamiehistön kolmella ryhmällä on kullakin omat korkeatasoiset asiantuntijansa; kuitenkin yksityiset henkilöt eivät voi yleensä elämänuransa varrella siirtyä yhdeltä siinä mainitulta alalta toiselle.

Meyer suoritti toisenlaista erittelyä. Hän kiinnitti huomiota niihin päätöksen teon vaiheisiin, joissa asiantuntijoilla on tilaisuus vaikuttaa lainsäädäntöön. Paitsi asiantuntijan (a) virka-asema tämän vaikuttamisen voi tehdä mahdolliseksi hänen osallistumisensa (b) komiteain työskentelyyn, (c) eduskunnan valiokuntien kokouksiin asiantuntijana, (d) poliittisten puolueiden toimintaan sekä (e) hallinnolliseen lainkäyttöön ja hallinnon valvontaan. Meyerin mielestä kansanedustajien vaikutus poliittisiin päätöksiin on jatkuvasti vähenemässä ja asiantuntijain vaikutus vastaavasti lisääntymässä. Samalla edustuksellista demokratiaa vaarantaa se, että äänestäjillä on taipumusta vertailla poliitikkojen ja asiantuntijain kykyä ratkaista teknillisiä ongelmia.

Myös muiden keskustelijain mielestä valtaa on siirtymässä poliitikoilta teknillisille taitajille. Israelilainen Yehezkel Dror pitikin uusien kehitysmaiden poliittisia järjestelmiä tasapainottomina juuri siksi, että asiantuntijoilla on niissä vielä vähäinen vaikutus poliitikkojen rinnalla. Tapahtuvaa vallan siirtymistä monet pitivät yhteiskunnan pluralisoitumisen seurauksena. Mackenzie tosin ei yhtynyt tähän käsitykseen. Hänen mielestään Bismarckin ulkopoliitikassa tai Peelin talouspolitiikassa täytyi ottaa huomioon yhtä monia tekijöitä kuin nykyistenkin poliitikkojen ratkaisuisissa. Siitä Pariisissa oltiin samaa mieltä, että suurten ratkaisujen teon on jatkuvasti kuuluttava poliitikoille.

On luultavaa, ettei Pariisin keskustelu yleistä teknokratia-termin käyttöä. Sen tarkoittamaa joukkoideologiaa ei juuri esiinny, se on englantilaisillekin harvinainen sana ja italian kielessä sillä on pejoratiivista merkitystä. Mahdollisesti myös jako asiantuntijoihin ja poliitikkoihin havaitaan epätarkoitukseenmukaiseksi tutkimustyön kehityttyä. Toistaiseksi näitä kysymyksiä on tutkittu niin vähän, että Pariisin keskustelijat vaihtoivat keskenään pikeminkin vaikutelmia kuin tietoja. Pääraportööri piti erityisen valitettavana kommunistisia järjestelmiä koskevien tietojen puuttumista. Yhtenä keskustelun tuloksena voinee pitää sen käsityskannan voimistumista, että vastaisissa tutkimuksissa on nähtävä ero poliitikon, asiantuntijan ja byrokraatin

funktioiden välillä. Niin ikään tähdennettiin historiallisen aineiston analysoimisen välttämättömyyttä myös nykyisen tilanteen ymmärtämiseksi.

Tutkimustyön tarpeellisuutta korostettiin moneen otteeseen myös siinä keskustelussa, joka Pariisissa käytiin siviili- ja sotilashenkilöiden keskinäisistä suhteista ulkopoliitikasta päätettäessä. Näitä ongelmia tutkijat ovat usein tarkastelleet epäsuorasti, kun he eivät ole saaneet käytettäväkseen keskeistä lähdeaineistoa. Niitä koskevien vertailevien tutkimusten suorittaminen ei ole yleensä lainkaan mahdollista.

Että tätä keskustelua voidaan tavallaan pitää asiantuntijain ja poliitikkojen suhteiden käsittelyn erityistapauksena, osoittaa esimerkiksi Warner R. Schillingin analyysi päätöksiä tekeväälle 'maallikolle' tarjoutuvista mahdollisuuksista, milloin asiantuntijat ovat eri mieltä. Sellaisessa tapauksessa päätöksen tekijä voi noudattaa (1) enemmistönä olevien, (2) aikaisemmin luotettavimmiksi osoittautuneiden tai (3) hänen omaa politiikkaansa tukevien asiantuntijain neuvoja. On myös mahdollista (4) tarkistaa, haluavatko jotkut asiantuntijat lähinnä edistää omia tavoitteitaan, (5) valita se vaihtoehto, johon sisältyy pienin riski, (6) tehdä päätös, joka edellyttää myöhemmin vähiten uusia päätöksiä, taikka (7) perustaa päätös oman asiantuntemuksen varaan. Schillingin käsityksen mukaan ulkopoliittisten päätösten tekeminen pysyy samanlaisena prosessina kuin ennenkin, vaikka tiedemiehet ja »teknologit» lisäävät jatkuvasti poliitikkojen asiantuntemusta ja selventävät yksityistapauksissa erimielisinäkin tilannetta päätösten tekijöille.

Siviilien ja sotilaiden kanssakäymisessä eivät siviilit enää yksin edusta 'maallikoita' eikä sotilasjohto tämän alan asiantuntijoita. Sotalaitosten teknillistyessä sotilasjohto tarvitsee yhä enemmän tiedemiesten ja muiden siviilialoja tuntevien henkilöiden apua. Samalla monet sotilaiden omat tehtävät ovat muuttumassa 'siviilimäisemmiksi'. Sotalaitosten ja siviiliväestön suhteiden yleinen käsitteleminen olikin tämän keskustelun toisen istunnon tarkoituksena. Tällöin ei puhuttu vain ulkopoliittisten päätösten tekemisestä, vaikka keskustelun aihe oikeastaan edellytti tällaista rajoitusta. Niinpä Philip Abrams esitti todenneensa, että armeija on menettämässä kosketustaan muuhun brittiläiseen yhteiskuntaan. Hän mainitsi tämän johtuvan osaksi siitä, ettei sotilasjohto ole mukautunut yhteiskunnan kehitykseen. Organisaation tehokkuuskin edellyttäisi johtajuuden suunnittelemisen uudelleen. Olisi joko radikaalisesti muutettava sotilasura enemmän siviilitointen luonteiseksi tahi erotettava jyrkästi toisistaan armeijan 'sotilaalliset' tehtävät ja sen 'siviilimäinen' hallinto. Englannin hallitus on vuodesta 1957 suosinut jälkimmäistä vaihtoehtoa, joka Abramsin mielestä ei kannusta nykyaikana ketään antautumaan rationaalisista syistä sotilasuralle.

Tässä Pariisin keskustelussa ei korostettu poliittisen ja sotilaallisen johdon vastakohtaa, vaan tähdennettiin niiden täydentävän toisiaan. Puhuttiin esimerkiksi tapauksista, joissa asiantuntematonta poliittista johtoa tarvitaan

ratkaisemaan suuria sotalaitosta koskevia periaatteita. Jonkunhan on päätös tehtävä silloinkin, kun sotalaitoksen piirissä riidellään tämän kehittämisen perussuuntauksesta. Samalla puututtiin siihenkin, että koko sotilashallinto on yhteiskunnassa yksi painostusryhmä, joka kilpailee eduista ja määrärahoista muiden painostusryhmien kanssa. Erityisen vilkkaan pohdinnan aiheutti kysymys siitä, missä määrin on tarkoituksenmukaista kehittää johtavista upseereista erityisalojen tuntijoita, jotta ulkopuolisten asiantuntijoiden apua tarvittaisiin vastaavasti vähemmän.

Siviili- ja sotilasjohdon suhteista käydyn keskustelun pohjana oli viisi raporttia. Keskustelu lähti heti vilkkaasti käyntiin, mutta ei sisältänyt paljon alustajien mielipiteistä poikkeavia ajatuksia. Kumpikin seikka saattaa joutua samojen asioiden pohtimisesta jo Jugoslaviassa kaksi vuotta aikaisemmin. Pääraportööri William T. R. Fox sanoi kyllä yllättyneensä siitä, miten vaikeaksi tässä yhteydessä osoittautui tieteen ja tekniikan osuuden käsitteleminen. Joidenkuiden keskustelijain mielestä juuri tiedemiehet eivät ole vielä «kasvaneet uuden roolinsa mittaisiksi». Koko tätä keskustelua sävytti käsitys poliittisen johdon, sotilasjohdon ja tiedemiesten yhteistyön onnistumisen suuresta merkityksestä ja virheellisten ulkopoliittisten päätösten maailmanpoliittisesta vaarallisuudesta. Sisällissotiin, vallankumouksiin, siirtomaasotiin ja muuhun paikallisten olojen epävakaisuuteen keskustelussa puututtiin vain vähäisessä määrässä.

Atomienenergian rauhanomaiseen käyttöön liittyvien hallinnollisten ongelmien käsitteleminen kiinnosti pienempää osanottajajoukkoa kuin mikään muu Pariisin kongressin keskusteluaihe. Asia on kuitenkin perin ajankohdainen. Osaksi eri maat ovat kehittäneet ydinenergian käyttöä salaisuudessa, mutta tämän alan nopea kehitys vaatii nyt sellaista hallinnon järjestelyä, todennäköisesti mm. desentralisoimista, jonka puitteissa tehtävää ei voi salaa hoitaa. Kongressin ohjelmaan näiden ongelmien käsittely lienee liitetty lähinnä sen takia, että IPSA on sopinut Unescon kanssa selvittävänsä niitä ja luvannut esittää tutkimuksensa tulokset vielä vuoden 1961 aikana.

Sanotun selvityksen laatii tämän keskustelun pääraporttörinä toiminut J. E. Hodgetts käyttämällä pääasiallisena aineistonaan kongressiin pyydettyjä kansallisia raportteja. Hän oli itse kirjoittanut Kanadasta, ja muut raportit olivat Japanista, Italiasta, Ranskasta, Isosta Britannian ja Yhdysvalloista. Käydyn keskustelun kaksi pääkysymystä koskivat atomitutkimustoiminnan järjestelyä sekä sitä tapaa, jolla tehdään suuret ydinenergian käyttöä koskevat päätökset.

Valtiot eivät yleensä harjoita tutkimustoimintaa tai atomienenergian käytön kehittämistä samassa määrässä kuin tähän varustautunut yksityinen sektori. Varsinkin Ranskassa tutkimustyö on keskittynyt yliopistoihin. Yliopistojen on kyllä helppo saada valtiolta varoja tällä alalla tehtäviin tutkimuksiinsa.

Mutta kun yliopisto kohentaa talouttaan atomitutkimukseen osoitetuilla varoilla, sitä saattaa olla vaanimassa kaksi vaaraa: pakko sopeutua uudelleen valvontaan ja tutkimustoiminnan yksipuolistumiseen. Valtio näet puuttuu tällöin helposti asianomaisen yliopiston työskentelyn vapauteen, ja ydinfysiikka ja atomienergian kehittäminen voivat vallata yliopiston toiminnassa niin keskeisen sijan, että sen muu tieteellinen työ näivettyy.

Joidenkin keskustelun osanottajien mielestä yksityisten olisi myös oltava mukana tekemässä suuria ydinenergian käyttöä koskevia päätöksiä. Toiset katsoivat, että tämä tehtävä kuuluu vain valtion toimielimille. Käytännössä tutkimustoimintaa ja päättämistä energian käytöstä tosin ei voi aina erottaa toisistaan. Kuitenkin huomattava osa keskustelusta käytettiin siihen, että punnittiin kahta hallinnon järjestelyn periaatetta: tutkimuksen ja käytöstä päättämisen keskittämistä saman hallintoelimen alaisuuteen tai pyrkimystä niiden erottamiseen toisistaan. Näin päädyttiin tässäkin keskustelussa pohtimaan asiantuntijain ja poliitikkojen suhteita, milloin on tehtävä päätöksiä, joilla voi olla huonosti harkittuina kohtalokkaitakin seuraamuksia.

Eräitä vaikutelmia

Valtiotieteen harjoittajilla alkaa olla varsin laajaa tieteellistä yhdistystoimintaa, ja tarve kansainväliseen yhteistyöhön ja suhteiden luomiseen näyttää olevan lisääntymässä. Tieteen nopea kehittyminen on myös tosiasia. Pariisin kongressin osanottajilla oli erityisen hyvä tilaisuus varmistaa käsitystään ranskalaisen valtiotieteen korkeasta tasosta ja laaja-alaisuudestaan. Sitä auttoi mm. esillä ollut ranskalaisen valtiotieteellisen kirjallisuuden näyttely. Taso on kohoamassa ilmeisen nopeasti monessa sellaisessakin maassa, jota ei ole totuttu pitämään tällä alalla merkittävänä. Toisaalta kaikissa poliittisissa järjestelmissä ei politiikan tieteellisen tutkimuksen mahdollisuukaan ole vielä ajateltavissa. Monet keskustelujen puheenvuorot muistuttivat myös siitä, miten vaikea tiedemiesten on 'irrottautua' omaksumastaan ideologiasta ja esimerkiksi kansallisista tavoitteista objektiivisiksi tosiasiaihin tarkastelijoiksi.

Yksi kongressi ei riitä antamaan luotettavaa yleiskuvaa valtiotieteen kulloisestakin kehitysvaiheesta. Eiväthän kaikki ajankohtaiset ongelmat mahdu kongressin ohjelman puitteisiin, ja esiintyjätkin määräytyvät jossain määrin mielivaltaisesti. Pantakoon kuitenkin merkille, että Pariisin kongressin aikana syntyi myös spontaanisesti pienehköjä, mutta hedelmällisiä tieteellisiä keskusteluja⁶ ja että monet osanottajat kartuttivat kongressin aineistoa omaloitteisesti jakamalla osanottajille mukana tuotuja monisteitaan⁷.

Jos tämän kongressin antamien vaikutelmien perusteella olisi ennustettava valtiotieteen nykyisen kehityksen suuntaa, niin tuskin voisi jättää mai-

nitsematta tämän tieteen homogeenisoitumista. »Menestyksellinen protestiliike», politiikan behavioraalinen tutkimus, omaksuttaneen pian yleisesti valtiotieteessä. Kuvaavana esimerkkinä eri suuntauksia kokoavasta kehityksen suunnasta mainittakoon myös professori Deutschin esiintyminen. Puhuesaan mittausmenetelmien kehityksestä hän korosti sitä, miten paljon käyttökelpoisia tutkimushypoteeseja voidaan johtaa suoraan klassillisista politiikan teorioista; toisesta asiasta keskusteltaessa hän sen sijaan osoitti menetelmien täsmällistämisen tarpeellisuuden.

Monissa puheenvuoroissa siirryttiin puhumaan kansainvälisestä politiikasta, vaikkei se ollut ohjelmassa. Mielenkiinnon kohdistuminen näihin kysymyksiin lienee vihjannut, miltä alalta on syytä valita yksi seuraavan kongressin pääteema. Myös harrastus suuriin kansainvälisiin tutkimustehtäviin näyttää olevan lisääntymässä. Yleensäkin valtiotieteessä esiintyy nyt rohkeutta tarttua suuriin ja keskeisiin tutkimusongelmiin. Tämän ohessa ilmeisesti pyritään kehittämään myös teoriaa. Sitä kuvastaa monien keskustelijain puuttuminen keskeisiin perusongelmiin. Edellä on kolmekin Pariisin kongressin keskustelua osaksi tulkittu yhden ongelman tarkasteluksi. Jokaisessa viidessä keskustelussa käytettiin myös puheenvuoroja, joissa sivuttiin valtiotieteen ydinkysymyksiä toivottaessa huomion kiinnittymistä valta-käsitteen tutkimiseen ja selventämiseen.

LÄHDEVIITTEET

¹ Executive Committeeen jäsenet ovat eronneen puheenjohtajan lisäksi Stanislaw Ehrlich (Puola), Jacques Freymond (Sveitsi), John Hodgetts (Kanada), Evron M. Kirkpatrick (USA), Georges Lavau (Ranska), Segundo Linares Quintana (Argentiina), W. H. Morris-Jones (Iso Britannia), Dolf Sternberger (Länsi-Saksa) ja T. Tadevosyan (Neuvostoliitto).

² Huomattakoon, ettei termillä »political behavioral studies» sen merkityksessä »the behavioral approach to the study of politics» ole toistaiseksi ollenkaan ranskankielistä vastinetta.

³ Research in Political Behavior, the Social Science Research Council's Interuniversity Summer Seminar on Political Behavior, The American Political Science Review XLVI (1952), s. 1004.

⁴ Stein Rokkan, »The Comparative Study of Political Participation: Notes towards a Perspective on Current Research», IPSA Conference, The University of Michigan, Ann Arbor, September 12—16, 1960.

⁵ Encyclopaedia Britannica Vol. 21, London 1960, s. 874.

⁶ Mainittakoon Stein Rokkanin puheenjohtajana kokoontunut konferenssi, joka suunnitteli kansainvälistä vaalitulosten käyttöön johdattelevaa teosta, ja puoluetöiminnan rahoituksen tutkimisesta käyty keskustelu, josta on myöhemmin monistettu selostus

Floridan yliopistossa (Report on Proceedings, Meetings on Research in Party and Campaign Finance, World Political Science Congress, Paris September 27—29, 1961).

⁷ Esimerkiksi Mediterranean Social Sciences Research Council, »Problem Cluster D: The Importance of Authority Phenomena for Development Activities» ja Risto Hyvärinen, »The Relations Between Political and Military Leadership in Finland».

L I I T E

26.—30. 9. 1961 pidetyn IPSA:n kongressin alustusesitelmät (papers) aiheen ja käsittelyn mukaisessa järjestyksessä

1. keskusteluaihe: Poliittisen käyttäytymisen tutkimus

Warren E. MILLER (Michiganin yliopisto) ja Austin RANNEY (Illinois'n yliopisto), General Report on the study of political behavior

I. Poliittikan tutkimuksen behavioraalinen lähestymistapa

Robert A. DAHL (Yalen yliopisto), The behavioral approach in political science: epitaph for a monument to a successful protest

Douglas McCALLUM (Sydney'n yliopisto), Is behaviorism withering away?

Luis SANCHEZ AGESTA (Madridin yliopisto), L'etude du comportement politique

II. Kansalaisten poliittisen osallistumisen luonne

Stein ROKKAN (Chr. Michelsens Institutt), Political participation an outline of problems for comparative research

Pertti PESONEN (Turun yliopisto), Citizen participation in Finnish politics

R. T. McKENZIE (London School of Economics and Political Science), The 'political activists' and some problems on 'inner party' democracy in Britain

Karl W. DEUTSCH (Yalen yliopisto), Measurements of political development

III. Poliittinen todellisuus äänestäjien kokemana

Philip E. CONVERSE (Michiganin yliopisto) ja Georges DUPEUX (Bordeaux'n yliopisto), De Gaulle and Eisenhower: the public image of the victorious general

Bo SÄRLVIK (Göteborgin yliopisto), The role of party identification in voters' perception of political issues. A study of opinion formation in Swedish politics 1956—1960

David EASTON ja Robert D. HESS (Chicagon yliopisto), The child's political world
Joseph LaPALOMBARA (Michiganin valtionyliopisto), Aspects of political reality as seen by organized business in Italy

IV. Äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavat sosiaaliset ja taloudelliset tekijät

Jerzy J. WIATR (Krakowin Yagelloninen yliopisto), Economic and social factors of electoral behavior

Mattei DOGAN (Pariisin Centre National de la Recherche Scientifique), Le comportement politique des ouvriers en France

Jun-ichi KYOGOKU (Tokion yliopisto), Political behavior studies in contemporary Japan

Erik ALLARDT (Helsingin yliopisto), Social factors affecting left voting in developed and backward areas

Monisteet, joita ei henkilökohtaisesti esitelty

Jan BARENTS (Amsterdamin vapaa yliopisto), Some notes on political behavior

Renate MAYNTZ (Berliinin vapaa yliopisto), Citizen participation in Germany: nature and extent

Junnosuke MASUMI (Tokion metropolitaani yliopisto), Japanese voting behavior

Ekkerhart KRIPPENDORFF (Yalen yliopisto), Political participation and the problem of legitimacy

2. keskusteluaihe: Polyetnisten valtioiden poliittiset ongelmat

Benjamin AKZIN (Jerusalemien Hebrealaisyliopisto), Political problems of poly-ethnic societies

I—II. Johdanto. Vanhempien valtioiden integrationismi ja pluralismi (myös federalismi)

George KIRK (Harvardin yliopisto), Political Problems of selected poly-ethnic countries in the Middle East: Iraq, Iran, Turkey, Cyprus

O. H. von der GABLENZ (Berliinin vapaa yliopisto), The German minority problem

- H. WEILENMANN (Zürich), The example of Switzerland
 Jan-Magnus JANSSON (Helsingin yliopisto), Bi-lingualism in Finland
 Michael OLIVER (Montrealin McGill-yliopisto), Political problems of poly-ethnic countries
 — Canada
- III—IV. Siirtomaiden ja juuri vapautuneiden maiden polyetnisi-
 syys ja rotuongelmat. Uusien valtioiden federalistiset,
 autonomiatyyppiset ja integrationistiset piirteet.
- Henry L. BRETTON (Michiganin yliopisto), Political problems of poly-ethnic societies
 in West Africa
 Ralph E. CROW (Beirutin amerikkalainen yliopisto), Religious secretarianism in the
 Lebanese political system
 Richard L. PARK (Michiganin yliopisto), Majority rule and minority rights. Political
 problems of plural societies in South Asia India, Pakistan, and Ceylon
 Anton VRATUSA (Belgradin yhteiskuntatieteiden instituutti), The multinational
 federated community of Yugoslavia
 Emanuel GUTMANN (Jerusalemiin Hebrealaisyliopisto), Political Problems of poly-ethnic
 societies: The case of Israel
 Bernard FALL (Howard-Yliopisto, Washington D.C.), Le problem de l'administration des
 minorities ethniques au Cambodge, au Laos et dans les deux zones du Viet-Nam
 Th. B. CAVALCANTI (Instituto de Direito Público e Ciencia Política da Fundação
 Getulio Vargas), Observations preliminaires sur le problem racial au Bresil
- V. Ongelman kansainväliset aspektit
 Hans MORGENTHAU (Chicagon yliopisto), Political problems of poly-ethnic countries:
 International aspects

3. keskusteluaihe: Teknokratia ja asiantuntijan tehtävät hallitsemisessa

- Roger GREGOIRE (Euroopan tuottavuustoimisto), Les problèmes de la technocratie et
 le rôle des experts dans la vie politique
 André MOLITOR (Louvainin yliopisto), L'influence des regimes politiques et des formes
 institutionnelles sur le degre de participation des specialistes a la conduite des affaires
 publiques
 George VEDEL (Pariisin yliopisto), Les problemes de la technocratie dans le monde
 moderne et le role des experts: Rapport sur la France
 Egbert de VRIES ja A. F. LEEMANS (Haagin yhteiskuntatutkimuksen instituutti), Poli-
 tician and technician in Dutch local government; Technocrats, bureaucrats and poli-
 ticians in the Netherlands
 Poul MEYER (Aarhusin yliopisto) Report on the role of experts in government: The
 Scandinavian countries
 W. J. M. MACKENZIE (Manchesterin yliopisto), Technocracy and the role of experts in
 government: United Kingdom
 Yehezkel DROR (Jerusalemiin hebrealaisyliopisto), Technocracy and the role of experts in
 government: Israel
 Pedro J. FRIAS (Argentiinan kansallinen yliopisto ja Gordoban katolinen yliopisto),
 Le role des experts dans la vie politique de l'Amérique Latine
 Léo MOULIN (Brysselin Collège d'Europe), La technocratie, epouvantail, menace et
 tentation du monde moderne
 Jovan DJORDJEVIC (Belgradin yliopisto), Les problems de la technocratie et le rôle
 joué par les specialistes (experts): L'expérience yougoslave
 J. F. FUEYO ALVAREZ (Madridin yliopisto), The role of the experts and techno-
 cracy
 Francesco VITO (Milanon katolinen yliopisto), Le role des experts dans la vie politique:
 Rapport sur l'Italie

4. keskusteluaihe: Siviilien ja sotilaiden suhteet ulkopoliitikkasta päätettäessä

- William T. R. FOX (Columbian yliopisto), Civil-military relations and the making of
 national security policy
 Philip ABRAMS (Peterhouse, Cambridge), The officer as a dysfunctional element in
 military organisation

- Jan BARENTS, The co-ordination between soldiers and civilians
Warner R. SCHILLING (Columbian yliopisto), Scientists, foreign policy, and politics
Manuel FRAGA IRIBARNE (Madridin yliopisto), La coordination de la politique
exterieure et de la politique militaire
Pierre BERBET (Pariisin Fondation Nationale des Sciences Politiques), Les rapports
entre puovoir civil et pouvoir militaire en France dans l'elaboration de la politique
de defense

5. keskusteluaihe: Hallinnolliset ongelmat ydinenergian alalla

- J. E. HODGETTS (Kuningattaren yliopisto, Kingston), Administrative problems in the
peaceful uses of atomic energy
Yoshio KAWASHIMA (Tokion tieteellis-teknillinen toimisto), Administrative problems
in the field of the peaceful use of nuclear energy: National report on Japan
Robert G. CUTLER (USA:n tulo- ja menoarviotoimisto), The administration of the
peaceful uses of atomic energy: National report on the United States
J. W. GROVE (Manchesterin yliopisto), The administration of atomic energy for peaceful
purposes in Britain
Henry PUGET (Pariisin Institut d'Etudes Politiques), Problemes administratifs relatifs
a l'utilisation pacifique de l'energie atomique
J. E. HODGETTS, Administering the atom for peace; The Canadian case
Luigi CITARELLA (Rooman yliopisto), Administrative problems connected with the
peaceful use of nuclear energy in Italy